

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Кузнєцова Л.В.

“ ” 20 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності фінанси і кредит за темою:

«Оцінка платоспроможності комерційного
банку»

Виконавець

Студент кредитно-економічного факультету

Іванов Б.С.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

Доктор економічних наук, професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Коваленко В.В.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ПЛАН

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ	5
1.1 Економічна сутність ліквідності і платоспроможності банку.....	5
1.2 Інформативно - аналітичне забезпечення оцінки ліквідності та платоспроможності банку.....	10
Висновки до першого розділу.....	16
Розділ II. ОЦІНКА ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «МТБ».....	18
2.1 Загальна характеристика банку(активи, пасиви, динаміка).....	18
2.2 Оцінка ліквідності банку.....	27
2.3 Аналіз платоспроможності банку.....	34
Висновки до другого розділу.....	39
Розділ III. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ.....	41
3.1 Міжнародний досвід забезпечення ліквідності та платоспроможності банку..	41
3.2 Вдосконалення підходів до оцінки платоспроможності та ліквідності банку..	52
Висновки до третього розділу.....	60
ВИСНОВКИ.....	
ВИКОРИСТАННІ ДЖЕРЕЛА.....	62

ВСТУП

Актуальність випускної роботи. В умовах росту економічної та політичної нестабільності основним завданням банку, є підтримка його платоспроможності. Статус платоспроможності надає банку можливість виконувати свої фінансові зобов'язання, дозволяє йому надавати ефективну і стабільну роботу в умовах збільшення негативного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів середовища.

Стагнація вітчизняної економіки, інфляційний тиск, девальвація національної грошової одиниця привела до масової неплатоспроможності, руйнування потенціалу та ліквідування внутрішніх банків.

В цих умовах постає важлива проблема оцінки платоспроможності з метою підвищення ефективності роботи банківського сектора України. З огляду на значимість, дослідження проблем платоспроможності банків приділяли увагу такі вчені як: О. Коренєва, В. Міщенко, Р. Михайлюк, Н. Слав'янська, В. Коваленко, Л. Кузнецової та інші. Погляди вчених економістів здебільшого зводяться до взаємозв'язку платоспроможності з ліквідністю, розрахунку коефіцієнт платоспроможності, визначення вплив на фінансову стійкість тощо. Поряд з цим, в умовах кризи, питання забезпечення платоспроможності та ліквідності банків України залишаються актуальними.

Мета випускної роботи — вивчення теоретичних засад регулювання платоспроможності банків, а також розробка практичних рекомендацій щодо напрямів забезпечення платоспроможності банків України.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити економічну сутність платоспроможності банків України;
- розглянути інформаційно-аналітичне забезпечення для оцінювання платоспроможності банків;
- проаналізувати нормативно-правові акти НБУ щодо регулювання платоспроможності банків;

- розкрити механізм існуючих методів регулювання платоспроможності;
- оцінити рівень ліквідності та платоспроможності банків України;
- розглянути зарубіжний досвід забезпечення платоспроможності у розвинених країн світу та вимоги Базельського комітету з питань банківського нагляду та регулювання;
- визначити шляхи вдосконалення регулювання платоспроможності в банках України.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення платоспроможності банків України.

Предмет дослідження – теоретико-методичні засади регулювання платоспроможності банків України.

Методи дослідження – математичні та статистичні методи аналізу, порівняльний аналіз, метод дедукції та індукції, методи, які включають розрахунок аналітичних таблиць, побудова та порівняння системи показників.

Інформаційна база дослідження - матеріали нормативного та законодавчого характеру, публікації в спеціальних періодичних виданнях, роботи вітчизняних і зарубіжних авторів, законодавчі та нормативні акти.

5. Встановлення вимог щодо прозорості діяльності тіньових банків шляхом створення багатофункціональних Інтернет сайтів. Підвищення прозорості діяльності тіньових банків дозволить підвищити ефективність як макропроденційного нагляду, так і контролю з боку суспільства, що матиме позитивний вплив на розвиток тіньових банків.

Висновки до розділу 3

Суть банківського управління ліквідністю полягає в гнучкому сполученні протилежних вимог ліквідності та прибутковості. Цільова функція управління ліквідністю банком полягає в максимізації прибутку при обов'язковому дотриманні економічних нормативів, що встановлюються власне банком.

По-друге, підтримка ліквідності на необхідному рівні повинна здійснюватися за допомогою проведення зваженої політики управління активними і пасивними операціями. При цьому в управлінні активами банку варто звернути увагу на такі моменти:

- терміни, на які банк розміщує кошти, повинні максимально відповідати термінам залучення ресурсів;
- акцентувати увагу на підвищенні рентабельності роботи, в цілому, і на прибутковості окремих операцій, зокрема;
- менеджери з управління ліквідністю банку повинні контролювати діяльність усіх відділів банку, відповідальних за використання і залучення коштів, і координувати власну діяльність з роботою цих відділів. Також вони повинні бути впевнені, що пріоритети й цілі управління ліквідними коштами очевидні. У недавньому минулому при розміщенні коштів ліквідність банку часто мала вищий пріоритет. Сьогодні управлінню ліквідними коштами загалом виділяється роль допоміжного механізму порівняно з пріоритетом банку – наданням позик усім

категоріям клієнтів; – ефективним механізмом ризик-менеджменту на цьому етапі вважаємо перегляд портфелю інвестицій банку, оскільки деяка кількість коштів має бути переведена в стабільні цінні папери, наприклад, облігації державного займу. Це дасть певну відстрочку миттєвої втрати платоспроможності та дозволить певним чином знизити вплив кризи;

– необхідно також працювати над зниженням ризику операцій. Для розпізнавання ризиків незбалансованості ліквідності балансу і неплатоспроможності банку потрібне створення спеціальної системи щоденного контролю за рівнем показників ліквідності, аналізу чинників, що впливають на їх зміну. Для цього доцільне створення бази даних, що дозволяє оперативно одержувати всю необхідну інформацію для здійснення аналітичної роботи, на основі якої буде формуватися політика банку. У якості джерела для формування бази даних розглядаються як укладені кредитні і депозитні договори так і ті, що проробляються, договори про позики в інших банків, відомості про потребу в кредиті під товари відвантажені, термін оплати яких не наступив, щоденне зведення оборотів залишків по балансових рахунках, відомості про оборотність кредитів тощо. В управлінні пасивами банкам можна рекомендувати:

– застосовувати метод аналізу розміщення пасивів за їх термінами, що дозволяє управляти зобов'язаннями банку, прогнозувати і змінювати їх структуру залежно від рівня коефіцієнтів ліквідності, проводити зважену політику в області акумуляції ресурсів, впливати на платоспроможність;

– розробити політику управління і збільшення власного капіталу банку;

– контролювати співвідношення власного капіталу до залучених коштів.

- визначення потреби в ліквідних коштах хоча б на короткострокову перспективу;

- розробка ефективної стратегії діяльності, що допоможе банку підтримувати достатній рівень ліквідності для здійснення своєї діяльності та не втратити довіру клієнтів у майбутньому [37]. Запорукою успіху будь-якого банку є ефективне управління ліквідністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волошин, І. Банківські моделі та режими ліквідності [Текст] / І. Волошин // Вісник НБУ. – № 6. – 2002. – С. 27-30.
2. Уткин З. А. Риск-менеджмент / З. А. Уткин. – М. : Эксмо, 2010. – 287
3. Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент / В. В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2009.
4. Ковальчук, Т. Т. Ліквідність комерційних банків [Текст] / Т. Т. Ковальчук, М. М. Коваль. – К.: Знання, 1996 – 120 с.
5. Рябініна, Л. Ліквідність та платоспроможність комерційного банку, їх взаємозв'язок та відмінності [Текст] / Л. Рябініна // Банківська справа. – 2009. – № 6. – С. 72-80.
6. Катан, Л. І. Управління ліквідністю комерційних банків / Л. І. Катан, Ю. С. Марченко [Текст] // Молодий вчений. – 2017. – №5 (45). – С. 588-591.
7. Герасимович, А. М. Аналіз ліквідності комерційного банку / Student Books. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/306/54/1/1>
8. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: інструкція, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
9. Коваленко, В. В. Достатність капіталу банківської системи в умовах циклічного розвитку економіки [Текст] / В. В. Коваленко, Д. С. Гайдукович // Стратегічні пріоритети. – 2014. – №1 (30). – С. 48-58.
10. Савченко, Т.Г. Звітність банку [Текст]: конспект лекцій / укладач Т. Г. Савченко. – Суми : Сумський державний університет, 2017. – 122 с.

11. Дерев'янська, О. Активно-пасивні операції та управління ліквідністю банківської установи / О. Дерев'янська [Текст] // Вісник НБУ. – 2008. – № 7. – С. 43 – 46.
12. Примостка, Л.О. Фінансовий менеджмент у банку: Навч. посіб. [Текст] – Л.О. Примостка. – К.: КНЕУ, 2004. – 467 с. – ISBN 966–574–012–1.
13. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
14. Сомик, А. Ліквідність банківської системи: зарубіжний досвід управління [Текст] / А. Сомик // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 12. – С. 6-11.
15. Міщенко, В. І. Ліквідність банківської системи України [Текст] / В. І. Міщенко, А. В. Сомик та ін. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України, 2008. – 180 с.
16. Бондар, Є. М. Співвідношення ліквідності та платоспроможності комерційних банків [Текст] / Є. М. Бондар // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Вип. 95(2). – С. 78-79.
17. Значення економічних нормативів в цілому по банківській системі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
18. Глосарій банківської термінології [Електронний ресурс]: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123591
19. Аванесова, І.А. Інструментарій регулювання кредитної діяльності комерційного банку [Текст] / І.А. Аванесова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 9. – Суми: Мрія-1 ЛТД; УАБС, 2004. – С. 316–329.
20. Галицька, Е. Удосконалення системи показників ліквідності комерційних банків [Текст] / Е. Галицька, Л. Висоцька // Банківська справа. – 2002. – № 2. – С. 19-25.

21. Банковское дело [Текст] / Под. ред. О.И. Лаврушина; 3-е изд., перераб. и доп. – М.: КНОРУС, 2005. – 768 с.
22. Кузнецова Л. Г., Кутузова Н. В. Платежеспособность и ликвидность: уточнение понятий [Текст] / Л.Г. Кузнецова, Н.В. Кутузова // Деньги и кредит. – 2008. – № 8. – С. 26-29.
23. Банківська діяльність (вітчизняний та зарубіжний досвід) [Текст]: Навчальний посібник / [Лаптев С. М., Денисенко М. П., Кабанов В.Г., Любунь О. С.]. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 320 с.
24. Васюренко, О.В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків [Текст]: Навчальний посібник / О.В. Васюренко, К.О. Волохата. – К.: Знання, 2006 – 463 с.
25. Міщенко, В. Капіталізація банківської системи України: сьогодення та перспективи [Текст] / В. Міщенко // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 7. – С. 11-17.
26. Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання [Текст]: монографія / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 384 с.
27. Сомик, А. Ликвідність банківської системи: зарубіжний досвід управління [Текст] / А. Сомик // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 12. – С. 6-11.
28. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. A Revised Framework // Basel Committee on Banking Supervision. - Basel. - 2005.- November [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bis.org
29. The World Bank data [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://databank.worldbank.org/data/home.aspx>.
30. Revised version of the Basel III capital rules reflecting the CVA modification (PDF, 77 pages). – (1 June 2011). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>.
31. Зверяков М. І. Банківський капітал – вимоги Базелю III [Текст] / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2011. – №6. – С. 13-23.
32. Зверяков М. І. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської систем / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко // Фінанси України. –

2012. - №4 – С. 3-12.

- 33.Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: навчальний посібник / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергеева. – Одеса: Атлант, 2014. - 484 с.
- 34.Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергеева. – Одеса: Видавництво «Атлант», - 2014. – 485 с.
- 35.Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. – January 2013 (PDF, 75 pages). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>.
- 33.Аналіз діяльності комерційного банку: [навч. посіб.] [Текст] / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця та проф. А.М. Герасимовича. – Житомир: Рута, 2007. – 384 с.
- 34.Фатюха В. Удосконалення методів управління ліквідністю комерційного банку / В.Фатюха, О. Самченко // Економічний аналіз. – 2011. – Вип. 8. – Ч. 1. –С. 413-415.
- 35.Міщенко, В. І. Ліквідність банківської системи України [Текст] / В. І. Міщенко, А. В. Сомик та ін. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України, 2008.
- 36.О. И. Лаврушин. Банковское дело: Учебник . - 2-е изд., перераб. и доп. Под ред. О. И. Лаврушина . - М.: Финансы и статистика,2005.-672с.. 2005